

Írta: Jankó Judit

A csavarlazítótól.....a heroinig

- Interjú egy 25 éves, jelenleg „tisztá” fiatalemberrel -

A tudomány által többször rögzített tétel, miszerint a dohány és az alkohol átmeneti drognak tekinthetők a kábítószer felé. A kábítószer jelenlegi hozzáférhetősége egyre könnyebbé válik, ezért csak a keresletcsökkentő prevenció lehet eredményes.

Ezt az interjút abban a reményben készítettem, hogy talán segíthet mindazoknak, akik valamilyen módon gyerekekkel, fiatalokkal foglalkoznak, akár szülők, akár szociális munkások vagy más szakemberek. A tárgyi ismereteket kiegészítheti, élővé teheti. Elgondolkodtathatja mindazokat, akik elnézőbbek a gyengébb szerekekkel szemben. Megerősíthet abban, miért van akkora szükség a drogfüggőség megelőzésére.

Magát az interjút nem kívánom kommentálni. Szeretném mindenki számára meghagyni a lehetőséget az elemzésre, értékelésre, tapasztalatszerzésre az interjú által, akár megelőzésre használja majd, vagy éppen arra, hogy megtanuljon egy drogossal együtt élni.

Hadd idézzek Yvonne Keuls: A gyilkos fű (1993) című könyvéből néhány gondolatot: „Van az agyunkban egy hely, egyfajta „érzékelőpont”, amitől kellemesen érezzük magunkat, ha erre valami okunk van.

Ha kellemesen telik a szabadságunk, ha valami szépet vehetünk, vagy valami szépet látunk–például egy festményt, de akkor is, ha valaki megsimogat, vagy megveregeti a vállunkat, vagy ha egy másik emberből melegség árad felénk – ilyenkor úgy érezzük, mintha ezt az érzékelő pontot egy kis ecsettel simogatnák.

Ez kellemes, jóleső érzés. Aki drogokat fogyaszt szintén kellemesen érzi magát, ám anélkül, hogy erre valamiféle oka volna. Nincs szüksége kellemes vakációra, nincs szüksége, hogy valami szépet vegyen, hogy egy festményt lásson, vagy hogy valaki megsimogassa, hisz a drog egyenesen a vérből hat az agy érzékelő pontjára. És az már nem ecsetsimogatás, nem, ez már valamivel keményebb, mondjuk, mintha egy kefével dörzsölnék. És ha valaki szúrja magát, még durvább lesz a dolog, olyan mintha egy kalapácsütés érné az érzékelő pontját. Ezért aztán ez a központ egy idő után teljesen lebénul a drogtól, érzéketlenné válik a „megszokott” szép dolgok látványával vagy élményével szemben.

És ha valaki leszokóban van, tehát nem fogyaszt több drogot, akkor nemcsak hogy nem éri több kalapácsütés az érzékelő pontját, de semmit sem érez, mert a központ a „megszokott” szép dolgokra már nem reagál. Ez évekre is telhet. Mindez idő alatt kénytelen továbbélni az ütésektől lebénított örömrészével, és a szintúgy lebénított szexuális élményeivel, és nincs semmi, amit igazán kellemesnek találna.

Vehetsz házat, szerezhetsz új állást, adhatsz bármilyen szép dolgot, amire egy normális ember örömmel reagál, ő érzéketlen marad. Szeretheted, simogathatod, nem vált ki belőle többé semmit.

Képtelen bármiféle érzésre, és ez a környezetében lévő emberek számára – akik az ecsetsimításokra reagálnak – érthetetlen!”

Interjúalanyomat, Istvánt egy iskolarendszeren kívüli képzés során ismertem meg. Magas, vékony, kedves, élénk-tekintetű fiú, aki feltűnt a nem mindennapi szókinccsel,

tájékozottságával, tudni akarásával, érdeklődésével és az időnként talán gyerekesnek tűnő viselkedésével.

Amikor felkértem az interjúra, örömmel vállalta, mondván: biztosan ebből is sokat fog tanulni, és egyébként is örül, ha az ő példája tanulság lehet mások számára, szívesen adná át tapasztalatait.

- *Jelenleg munkanélküliek számára szervezett, fizetett képzésben veszel részt. Szociális gondozó és ápoló képzést szeretnél. Miért?*

- Eredetileg tímár a szakmám. Nem voltam jó tanuló. Tizennégy évesen semmi elképzelésem nem volt arról, hogy mi szeretnék lenni. Az egyik osztálytársamat követve mentem a szakmunkásképzőbe, majd a bizonyítványt megszerezve a Bőrgyárban dolgoztam. Fél év múlva elbocsátottak a létszámleépítés miatt. Felajánlottak ugyan átképzést, de akkor azok közül egyik sem tetszett, mivel többnyire manuális tevékenységek voltak, mint kőműves, asztalos, üveges. Engem jobban érdekelt az olvasás, a történelmi jellegű könyvek, a lélektan, a zene. Aztán sok helyen dolgoztam. Voltam betanított műszerész, segédmunkás építkezéseken – ezzel egészen jól kerestem –, de egyiket sem szerettem. Majd kórházakban dolgoztam, ott tetszett a munkalétkör, izgalmasnak, érdekesnek találtam. A sok más lehetőség közül ezért választottam a szociális gondozó és -ápoló képzést.

- *Honnan szereztél információt erről a lehetőségről?*

- A drogközpontban láttam hirdetést. A pszichiáter, aki ismert már, tudta, hogy ez a terület érdekelt engem, ő biztatott, de még az előző évi csoport indulásakor. Akkor nem jelentkeztem, inkább elmentem dolgozni az egyik kórházba.

- *Milyen munkát végezhetél szakképzettség nélkül?*

- Betegtologató voltam, fertőtlenítő, műtősegéd, aki például két műtét között feltakarítja a vért a műtő kövéről, meg ilyesmi. Itt kaptam rá a nyugtatókra. Akkor még úgy volt, hogy állt halomban a szekrényekben a Seduxen, Dormicum stb. Dolgozgattam, közben bevettem egyet, vagy fecskendővel benyomtam, néhány óra múlva újra, aztán vidáman átdolgoztam a napot.

- *Valakitől láttad ezt ott a kórházban?*

- Nem, ez csakúgy spontán jött, ott nem volt példa előttem, de mielőtt odamentem dolgozni, már több mindent kipróbáltam, gyógyszereket, barbiturát és ópiátartalmú anyagokat. Egyszerűen érdeklődtem iránta, sokat olvastam róla, meg voltak az ismerőseim között fogyasztók.

- *Honnan eredt ez a kíváncsiság, vágy a kipróbálásra?*

- Az első emlékem 13 éves koromban a szipuzáshoz kapcsolódik. Néztem a tévében egy dokumentumfilmet, intézeti gyerekekről, akik arról meséltek, hogy miket hallucináltak szipuzás közben. Mindenki, amit szeretett volna, a nagyobb fiúk szexuális vágyaikat teljesítették benne, a kisebbek Micimackót, Mikiegeret látták. Szüleim nem voltak otthon, gondoltam, én is kipróbálom. Fogtam egy Technocol Rapidot és vártam a hatást. Elmaradt. Ráragadt az orromra, nem is tudtam, hogyan kell csinálni.

Aztán egy ideig nem foglalkoztam a dologgal. Majd a Széchenyi téren megismerkedtem egy társasággal. Egy napon láttam, hogy mindegyiknek a kezében egy zsebkeendő van és valamit fűjkálnak bele, én akkor még nem tudtam a csavarlazítóról, de azt már gondoltam, hogy valami kábítószer lehet. Mondtam: „adj átok nekem is ebből az akármiből”, és tartottam a zsebkeendőt. Belefűjtak, majd megmutatták, hogy kell összefogni és szívni. Mindenki szívta, itt a téren a szobor alatt, teljesen nyíltan, senkit nem érdekelt a dolog. Utána olyan jó közérzetem támadt, elmentem sétálni és szinte lebegtem a Király utca felett. Este újra találkoztunk, akkor már zacskóból szívtuk, mert mondták a többiek, hogy így jobb. Így ment ez nap, mint nap.

Aztán a társaság megindította a folyamatot, jöttek a gyógyszerek, jött a máktea, a metszés, majd gyógyszerek itallal, a vények hamisítása, a beszerzési módok, lehetőségek kitanulása. Szép lassan bevonódtam, persze ehhez az kellett, hogy én is akarjam. Élveztem, izgalmas volt. Ez egy olyan különleges világ volt, a fantáziámat is nagyon meglökte, Narkósnak éreztem magam. Azt gondoltam, milyen jó dolog narkósnak lenni, azt mondani, hogy idetartozom ebbe a közösségbe.

- *Éreztél-e valami változást magadon a szerek hatására?*

- Eleinte szinte semmi romlást nem éreztem, bár tudtam, hogy általa bizonyosan pusztulnak az agysejtjeim. Másnap általában nagyon rossz volt a közérzetem. Később egyre nehezebbé vált a koncentráció a munkára, egész nap nem tudtam egyfelé figyelni, már az esti dolgokon járt az eszem, hogy amint vége a munkaidőnek, már rohanok is a térre, mert valaki valamit biztos hozni fog.

- *Úgy tudom, most is a szüleiddel laksz, ők hogyan fogadták mindezt?*

- Eleinte nem vették észre. Később kezdtek sejteni valamit abból, hogy másként viselkedtem, érdektelenné váltam a család dolgai iránt, bevonultam a szobámba, nem akartam semmit csinálni, csak olvasni és zenét hallgatni, de még le lehetett szerelni őket elég könnyen. Mindig azt mondtam, megittam 1-2 sört, attól vagyok ilyen, ez olyan elfogadhatónak tűnt számukra. Ekkor voltam 16 éves, talán tipikus serdülőkori problémának vélték. A szipuzásnál néhányszor észrevették, hogy bűdös vagyok, de akkor jött a magyarázat, hogy biciklit, vagy motort festettünk. El is fogadták.

- *Mikor vált a szüleid számára nyilvánvalóvá, hogy a fiúk drogos, és hogy reagáltak?*

- Amikor anyám észrevette, hogy eltűnnek a nyugtatói, rákérdezett, de én letagadtam. Aztán eldugdosta előlem, de megtaláltam. Azt hiszem, ők nem értették ezt az egészet. Sokat balhéztak velem, de nem hiszem, hogy azért, mert attól féltek volna, hogy drogfüggő leszek, az indok inkább az volt, hogy sokba kerültek azok a gyógyszerek, amiket anyám szedett.

- *Milyen a kapcsolatotod a szüleiddel?*

- Gondolom ugyanolyan életet élünk és élünk, mint a többi család. Apám pénzszállító, korán reggeltől késő estig úton van, anyám kartonozó egy egészségügyi intézményben. Egész életem során mindig csak este találkoztunk, fáradtan érkeztek haza, aztán kezdődött a házimunka. A város szélén lakunk, családi házban, földünk, állataink vannak. Mindig a pénzszerezés, a megélhetés körül forgott minden. A családi hangulat elveszett a pénzkeresésben, építkezésben, kertművelésben.

A kapcsolatom a szüleimmel mindig olyan átlagos volt, persze voltak veszekedések, főleg a drog miatt. Eleinte fenyegettek: „milyen gyenge ember vagy”, „mi lesz így belőled”, „milyen gyerekeid lesznek”, aztán beletörődtek, lekötötte őket a munka.

En mindig kevésnek éreztem azt, amit otthon kapok, mindig kerestem valamit, pontosan nem tudom, mit. Mindig is éreztem egy belső indítást, tennivágyást, de hiányzott az a külső pont, ami elmozdít, ami elindít, biztat. Egy társaság, egy barátnő, akár a szülők, vagy bárki, aki alternatívát mutat.

- *Térjünk vissza a munkahelyekre, azt mondtad több kórházban is dolgoztál. Miért, talán elbocsátottak?*

- Nem, soha. Tavasszal általában bezsongok, és újra visszatérek a régi társaságomba, megpróbálom élvezni a szabadságot. Utazni, kirándulni.

- *Az utazás manapság elé sok pénzbe kerül; stoppal jártál?*

- Nem, a stop bizonytalan, inkább vonaton utaztam, megvannak a titkaim, veszek egy rövid szakaszra jegyet, aztán végigutazom. Mindent meg lehet oldani.

- *És hogyan lehet megoldani a szállást, az anyag beszerzését?*

- Ahová utaztam, ott- mindig voltak már ismerőseim, vagy 1-2 nap alatt egy olyan társasághoz tudtam kerülni, akik csinálták, mert ha valaki kábítószeres, nagyon könnyen megismeri a magafajta embert.

- *Miről lehet felismerni, hogy valaki kábítószeres?*

- Látszik a járásáról, hogy el van szállva, vagy belenézek a szemébe, valahogy ki - lehet szűrni nagy tömegben is. Lehet tanácsot kérni tőle, ő hol veszi a mákot, melyik virágárusnál, hol váltják be a vényt... Például Szegeden voltam a barátnőmmel, jött egy lány felénk, én akkor már mondtam, figyelj, ez a lány kábítószeres. Odajött hozzánk, öt percet beszélgettünk, már bevallotta. Felhívott a lakására, már ott volt a máktea, meg minden.. Ő is kiszúrta minket. Általában egy órán belül minden megoldódik, a szállás, a kaja, a tisztálkodás, az anyag, legyen az Szegeden vagy Pesten.

- *Sokat utaztál ezek szerint.*

- Gyakran előfordult velem, hogy elmentem otthonról sétálni, aztán még jött a hangulatom, és már Pesten is voltam, sőt ott is maradtam egy ideig. Amíg jól éreztem magam.

- *Mit csináltál egyedül Budapesten?*

- Legutóbb például a Moszkva térre mentem, volt egy haverom, akiről tudtam, hogy ott megtalálható. Őt kerestem. Kérdezősködtem, aztán mondták, ha neki vagy a barátja, tarts velünk. Majd mondta az egyik srác: „hű, de szomjas vagyok, kéne valamit szerezni”. No, gondoltam, akkor én most beindulok, elmentem egy kört. Kéregettem. Aztán hoztam a pénzt, ittunk, beszélgettünk, majd elmentünk a Tabánba. Ott éppen ingyen Colát osztogattak. Volt egy zsákunk, összegyűjtöttük, átvittük a közeli boltba, ott átvették, vettünk rajta pálinkát meg vodkát.

Aztán egy bokor alatt ébredtem. Majd irány újra a Moszkva tér. Már ott voltak a srácok meg a csajok. Kéregettünk, volt pénz borra. Hozták a tablettákat is – Noxiron, Seduxen – többnyire nyugtatókat, volt, aki hozott Coderitet, de arra nem is nagyon számítottunk, mert ha bizonytalanra rááll az ember, az se jó, akkor inkább a pia meg a gyógyszer. A Tabánba jártunk, mert ott mindig ingyenes koncert volt, és ott nagyon jól lehetett valamit működni. Ott összeismerkedtem egy lánnyal, akinél már volt egy fecskendő, tű, minden. Szúrta magát. Kérdezte, hogy kérek-e. Persze! Hogyne kérnék! Beszúrta, Ott táncoltunk, mire vége lett, már ő volt a barátnőm.

Jártam vele pár hétig, aztán megismertem az unokanővérét, ő egy klubban dolgozott. Róla már tudtam, hogy kemény narkós, már 11 elvonón volt. Valahogy ő lett a barátnőm, a másik lányt ejtettem.

És ekkor kezdődött keményen, mert ő minden nap tudott szerezni valamit, és osztottunk rajta. Kirándulgattunk Agárdra, meg mindenhová, ahol lehetett kéregetni, és ahol buli volt. Ez volt a lényeg. Volt egy hálózásunk, kétszemélyes, abban aludtunk. Szóval mindenünk megvolt, ami kellett.

Fürödni nem mindig tudtunk, de nem is adtunk annyira a tisztaságra, mint otthon. Bajtársi kapcsolat volt igazán, de egy hónap után már benne volt az is, hogy máshonnan nem lenne meg az, ami jobba teszi a napot.

- *Ez már a heroin volt?*

- Igen. De én akkor még nem éreztem úgy, hogy ráálltam. Sőt 2 hónap után is, azt lehet mondani, igen könnyű volt a detoxikáció.

- *Erről majd később. Kérlek, most beszélj arról a két hónapról, amikor heroint adagoltál!*

- Ez volt a legnehezebb időszak, már olyan értelemben, hogy ekkor volt a legtöbb zűröm, verekedések. Pesten többször megtámadtak minket, ez egy keményebb világ volt.

- *Mi volt az oka, sebezhetőbbé váltál, kiszolgáltatottabbá?*
- Egyrészt sebezhetőbbé és mindazonáltal bátrabbá, nagypofájúbbá váltam. Nem voltak gátlásaim, könnyen kezeltem mindent. A vonaton már nem bujkáltunk el a kalauz elöl, leültünk, de nem érdekelt, hogy mit csinál, a képébe mondtam, hogy nincs jegyünk.
- *Ez a gátlástalanság felülmúlta a másfajta drogok hatása alatt jellemzőt?*
- Régebben sem voltam túl gátlásos, de az más volt. Ebben az időszakban nem sok minden volt, amire nemet mondtam. Egyszer- kétszer megkörnyékeztek olyan emberek, akik esténként betörni mentek, akiket már keresett a rendőrség, bujkáltak. Például egy nagy darab kopasz ürge felajánlotta, hogy lakhatnék nála – ez a Délben történt – de este valami raktárt kéne kipakolni. Ilyesmire szerencsére nem tudtak rávenni. A bolti lopásokra sem vállalkoztam, hiszen már mindenütt kamerák vannak felszerelve. Nem igazán voltam gátlásos, és kéregetni nagyon tudtam. Pesten senki nem ismert. De, ha nagyon kellett, Pécsen is megtettem.
- *Mennyit lehetett naponta összekéregetni?*
- Általában egy óra alatt összeszedtem 1.500 forintot. De volt, hogy tartottunk versenyt is. Baján, félóra alatt 800 Ft-ot kéregettem össze.
- *Egy napi heroinadag azonban ennél sokkal drágább!*
- Igen. Ez a barátnőm főszerepe volt, ez az övé volt, az ő adagja, én ebből csak kaptam.
- *Pusztán a kapcsolat miatt megosztotta az anyagot?*
- Igen, mert jól el tudtunk beszélgetni, mert érdekelt, amit csinál. Mindenben, a zenében is, egyformát szerettünk.
- *A heroinnak a gátlástalanságon túl még milyen hatására emlékszel?*
- Ott az eufória mindennél nagyobb, mint amit az összes ilyen jellegű gyógyszerrel el lehet érni, csak rövidebb ideig tart. No, meg” a fejfájások és az egyéb mellékhatások, hogy az ember már nem érdeklődik a nők iránt, nem éhes... Én elvoltam egész nap egy zsíros kenyéren és teán, amit a Máltai Szeretetszolgálatnál kaptam, és emellett nem éreztem magam gyengének, képes voltam egész éjszakán keresztül táncolni.
- Aztán a viszketés. Az kellemetlen, főleg amikor éppen a metróra jött rám a vakarózás. Viszket minden, a kéz, láb és minden!
- *Emlékszel-e valami komoly rosszullétre?*
- Nem. Illetve mégis. Egyszer azt hittem, agyvérzést kapok. Ültünk a Dunaparton és annyira lüktetett a fejemben egy ér – de lehet, hogy csak egy hallucináció volt -, úgy éreztem ki fog pattanni a fejből. Mondták, hogy nagyon vörös is lettem. Ajánlották a többiek, hogy jó lenne, ha leállnék egy darabig, de nem tudtam.
- *Egyszer említettél más kellemetlen testi tüneteket, hányást, hasmenést.*
- A hányás az a mákteánál volt... Bár a heroinnál is, csak erre nem igen lehet emlékezni. Igen, tulajdonképpen folyamatos a hasmenés. Bár van, akinél épp az ellenkezője jelentkezik, vagy éppen keveredik a kettő. De ez egyáltalán nem fontos akkor. Valamit fizetni kell érte, csak hogy többet, mint amit kapok. Itt az a legrosszabb, hogy nem mérleget az ember szinte semmit, itt nagyon lehetne azon gondolkozni, hogy „egy úton” meg is lehet halni. De ez akkor eszembe sem jutott.
- *Nem féltél, hogy túladagolsz, és vége?*
- Nem, akkor valahogy az ember, de nem csak magam, a többiek is, úgy vannak ezzel, hogy abszolút nem gondolnak erre, ez annyira vissza van szorítva, hogy nem is érdekel senkit.
- Persze azért lappang valami az emberben. Mindig azt mondtam, hogy többet már nem csinálom. És mindig, amikor kiment belőlem, azt mondtam: „tényleg nem fogom csinálni”,

mert én akkor fizikailag nem kívántam, de amikor előttem nyomták be, akkor igen. Megkívántam, mert tudtam, hogy lemaradok valamiről! Két-három ember, vagy egy csoport, ha be van löve, akkor más fajta jeleket adnak le egymás felé, másképp beszélgetnek, másképp értik egymást.

- *Aztán egyszer mégis az intenzív osztályra kerültél, életveszélyes állapotban. Ez hogy történt?*

- Igen. A pesti és agárdi turné után lejöttünk Pécsre a barátnőmmel. Itt már volt szenvedés. Nem volt anyag. Próbálkoztunk kórházakban, de nem jött össze. Egy napon aztán egy pesti srác hozott végre anyagot, akkor máshonnan is jött anyag, hirtelen minden volt és mindent belőttünk. Másra nem emlékszem. Egy elhagyott, üres házban, a belvárosban a rendőrök találtak ránk, a szokásos igazoltatás során, de engem nem tudtak felébreszteni. Hívták a mentőket. Mindezt csak utána mesélték nekem, én akkor eszméletlen állapotban voltam.

- *Milyen emlékeid vannak a kórházban töltött időszakról?*

- Volt egy ápoló, akivel sokat beszélgettem. Ő mondta, hogy azt videóra kellett volna venni, ahogy ott fetrengtem, dobáltam magam, ahogy szenvedtem. Nekem erről nincsenek emlékeim. Kaptam közben a morfiumot. Arra emlékszem, amikor a lélegeztetőt betették, meg kivették, a rosszabb meg a jobb stádiumban. Az nagyon kellemetlen volt. No meg, hogy oda voltam kötve a géphez, nem is mozoghattam, ez kb. egy hónapig tartott, utána már jobban lettem.

Az első időszakban a szüleimmel közölték, hogy nem sok esélyem van. Nagyon komoly krízisben voltam. Aztán átlendültem, majd attól fogva nagyon nagy javulás következett be. Valami új gyógyszert is kipróbáltak rajtam, amihez a szülők beleegyezése kellett.

Arra konkrétan emlékszem, hogy egész végig annak tudatában voltam, hogy nem fogok meghalni.

- *És a szülők?*

- Amikor hazakerültem, elég gyenge voltam, tizenvalahány kilót fogytam. Sokáig ágyban feküdtem, kiszolgáltak, kedvemben jártak. Ezt nagyon élveztem. Látszólag sokkal jobb lett a kapcsolatam a szüleimmel. Amikor éreztem, hogy lábra tudok állni, arra gondoltam, mi lenne, ha még ágyban maradnék, hagynám magam tovább kiszolgálni, mert olyan jól esett, de valahogy nem tudtam megtenni.

- *A szüleiddel megbeszéltétek a történeteket?*

- Beszélgettünk, de ezt én nem fogom fel olyan jónak, mert apám elég „demagóg”, szóval, hogy azt mondta, imádkoztak értem, és az Istennek köszönhetem, hogy élek.

- *Ezt nem hiszed?!*

- Olyan fele-fele. Ebben is képes vagyok hinni, meg az orvosoknak is. Nem tetszett nekik, hogy ezt nyilatkoztam. Ők egyébként már előtte is sok mindennel próbálkoztak, hívtak mindenféle csodadoktort, természetgyógyászt.

- *Volt-e köztetek megállapodás, terv a jövő tekintetében? Hogyan tovább?*

- Hát pont ez volt, aminek én nagyon mereven ellenálltam, mert ez mindig úgy hangzott, hogy „most mondd meg, fiam... mit akarsz ezután kezdeni az életeddel?” Ennek a hangsúlyozása ment naponta többször is, ezt nagyon nem bírtam, ezt a megközelítést, de ők ezt nem tudták felfogni. Anyámmal még úgy, ahogy el tudtam beszélgetni.

- *Volt-e valaki, bárki, akivel beszéltél a történetekről vagy a jövőről?*

- Nem, komolyabban nem.

- *Önmagában hogyan értékelted a helyzetet?*

- Igen, ez az, ami úgy érzem, segített. Hogy magamban értékeltam a helyzetet. Rájöttem, hogy ez mennyire volt rossz, éreztem minden hátulütőjét, meg hogy mit

veszíthetek. Rádöbbsentem, hogy olyankor az ember csak a külső dolgokat kergeti, meg olyant, ami haszontalan, hogy itt a barátság sem érvényesül, itt minden csak egy dolog körül forog, és ezt magamban tisztán láttam.

- *Van-e olyanokkal kapcsolatod, akik drogosok voltak, de már teljesen tiszták?*

- Nem igazán. Bár ismerek egy ilyen csoportot, de én még nem vagyok olyan, hogy mindent elutasítok, valami tombolás még mindig bennem van, például elmenni egy koncertre, vagy mondjuk a Csörge tóra. Ők azonban azok, akik mindent visszautasítanak, ami csábító lehetne.

- *A detoxikáló óta nem estél vissza többet?*

- Nem. Illetve volt egy vissza-hátrálás, egy nagy családi veszekedés után. Volt még maradék mákom – mert mozog az emberben egy vészhelyzetre való készülés -, megkerestem, főztem magamnak egy mákteát és meg is nyugodtam. Persze ez megint az volt, hogy elmenekülni a probléma elől.

- *Más, egyéb? Más nem volt?*

- Talán egyszer-kétszer vettem be gyógyszer, nyugtatót, de azt sem olyan célzattal, hogy kábítószerként, persze nem is speciálisan gyógyító célzattal, hanem ha valamitől nagyon félttem, problémák e-setén könnyebbre venni a problémát, feszültségoldóként, például vizsgák előtt. Komolyabb szert azonban nem használtam.

- *Másnak érzed-e magad, mint a többi 25 éves fiatalember?*

- Én úgy érzem, ugyanolyan vagyok, mint a többi velem egykorú, csak kipróbáltam ezt a dolgot, és valami tapasztalatom van e téren. Más csak annyiban vagyok, hogy ha hallok róla a tévében, rádióban, vagy olvasok róla, már másfelől közelítem meg, mint aki még nem csinálta. Bennem nem ébred kíváncsiság. Már kielégítettem.

Valamiben azért mégis megváltoztattott. Aki beleesik a kábítószer csapdájába, az nagyon megtanul alakoskodni, megtanul cselezni. Akik intelligensebbek, azoknak a szókincsük, stílusuk annyira kifejlődik – sokat olvasnak –, hogy könnyen megtalálják a kiskapukat, hogy mindenkit szemtől szembe képesek átverni, úgy hogy már maguk is úgy érzik, nem is hazudnak. Tehát ilyen vonatkozásban is erősen deformálja a személyiséget.

- *Említetted, hogy az olvasás, a könyvek, nagy jelentőséget kaptak egész életed során. Irányított valaki az olvasásban, mi szerint válogatsz?*

- Nem irányított senki. Hallottam, hogy mi az értékes irodalom és mi a ponyva. Én tudatosan értékes irodalmat akartam olvasni. Két okból is. Egy, hogy elmondhassam: értékes irodalmakat olvasok, kettő, hogy megszerezsek valamilyen tudást. Az általános iskola 3. osztályától rendszeresen járok könyvtárba. Már akkor nemcsak a Kari May könyveket, hanem Kodolányit, orosz írókat olvastam.

Ez feltűnő volt a környezetemnek. Volt benne nagyzási mánia is, hogy tudni akartam. Volt, amit meg sem értettem. Mindent többször olvastam, mert amit kisiskolás korban nem értettem, újra el kellett olvasnom.

- *Beszélgettél valakivel az olvasmányélményeidről?*

- Nem. Ha valami nagyon tetszett, én ajánlottam, de kiröhögtek. Például Stendhal: „Vörös és fekete”-jét, azt még most is félévente elolvasom. A korosztályom soha nem azt olvasta, amit éppen én. A baráti köröm utált olvasni. Valamiféle csodabogárnak tartottak a társaságban. A zenében akkoriban nagyon szerettem a break-et, de sokszor beszéltem a fiúknak Bachról, hogy mennyire szeretem. Ez a kettősség, ez is a neveltség tárgya volt, de egyben elismerést is váltott ki.

- *És mostanában?*

- Most is sokat, olvasok, többnyire festők, zeneszerzők életrajzi regényeit. Versek is írok. Talán majd mással is próbálkozom...

- *Mit tervezel a jövőre nézve?*
- Szeretnék drogosokkal vagy hajléktalanokkal foglalkozni. Ez a hat év sok mindenre megtanított, talán tudnám hasznosítani a segítő szakmában. Le kéne érettségizni és még tanulni! De nagy terveket nem szövök, majd meglátjuk, egyelőre készülök a vizsgákra.